

Handläggare
Nils Matsson
08-508 279 48**Till**
Trafiknämnden
2015-12-10

Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet. Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen ”Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet.”
2. Trafiknämnden justerar beslutet omedelbart.

Lars Jolérus
Tf. FörvaltningschefAnne Kemmler
Tf. Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat "Program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och meddelarfrihet" till trafiknämnden.

Stadsledningskontoret har tagit fram förslag enligt rubricerat ärende. Programet för upphandling och inköp avser att vara ett stadsövergripande styrdokument som utgår från kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för respektive verksamhetsområdet

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden ställer sig bakom förslaget och godkänner kontorets förslag till yttrande.

Trafikkontoret
AnläggningFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 279 48
Växel 08-508 272 00
nils.matsson@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Remissen

Trafiknämnden har fått ”program för upphandling och inköp samt klausul om antidiskriminering och yttrandefrihet” KS 170-850/2015 på remiss från kommunstyrelsen. Remisstiden sträcker sig till och med den 23/12 2015.

Av programmet som tagits fram av stadsledningskontoret anges i huvudsak följande.

Stockholm är en snabbt växande stad med högt satta mål om en hållbar utveckling. För att nå dessa mål ska Stockholms stad med dess nämnder och bolagsstyrelser (”staden”) arbeta med upphandling och inköp som ett strategiskt verktyg.

Staden upphandlar varor, tjänster och entreprenader för över 20 miljarder kronor varje år. Genom att ställa väl avvägda krav på leverantörer och på de varor och tjänster som upphandlas, kan upphandling bidra till ekonomisk- och kvalitativ, social, demokratisk samt miljö- och klimatomfattig hållbarhet samtidigt som välfärden utvecklas och medborgarnas behov tillgodoses.

Mot bakgrund av detta har stadsledningskontoret tagit fram:
”Stockholms stads program för upphandling och inköp.”

Programmet innebär en konkretisering av kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål.

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Programmet syftar till att beskriva hur stadens upphandlingar ska fungera som styrmedel för hållbar utveckling samt ansvarsfördelningen mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Programmet innehåller även förslag till, reviderad antidiskrimineringsklausul, samt en klausul om meddelandefrihet avseende verksamheter inom socialtjänsten.

Trafikkontorets synpunkter

Trafikkontoret redogör nedan de för kontoret relevanta delarna av programmets förslag och redovisar kontorets synpunkter i anslutning till dessa.

Namnbyte

Förslaget innebär att stadens styrdokument för upphandlingsfrågor benämns program i stället för policy. Trafikkontoret anser det vara en välmotiverad övergång till ett mera handlingsinriktat synsätt. Policy kan lätt uppfattas som något svävande, till intet förpliktigande eller som ett önskemål.

Ett Stockholm som håller samman / Ett demokratiskt Stockholm

Förslaget innehåller flera punkter som berör demokratiska värden vid upphandling. Krav på goda anställningsvillkor, god arbetsmiljö, motverka diskriminering och en öppen inkluderande arbetsmarknad, för att nämna några.

Kontoret ställer sig helt bakom dessa ambitioner och har sedan lång tid tillbaka ställt sådana krav vid verksamhetsupphandlingar. Därmed inte sagt att detta inte kan bli bättre. Byggbranschen är en delvis mycket riskfylld verksamhet och alla goda krafter måste ständigt verka för förbättringar av säkerhet och arbetsvillkor, som ofta går hand i hand.

Försiktighet vid krav på praktikplatser vid upphandling av anläggningsentreprenader bör dock beaktas på grund av säkerhetsskäl. En dialog med byggföretagen i fråga kan ändå alltid äga rum. Praktiken behöver kanske inte alltid ske inom aktuellt uppdrag. Branschen har även en kader av utländska företag som lämnar anbud och stundtals vinner och tilldelas avtal. Vid utformningen av den modell och tillämpningsanvisningar för krav på anställningar, praktikplatser och lärlingsplatser som nämns i ärendet måste detta beaktas.

Reviderad antidiskrimineringsklausul klausul om meddelandefrihet

Avsikten med antidiskrimineringsklausulen är att främja efterlevnad av antidiskrimineringslagstiftning och värna om principen om alla människors lika värde och rätt att bli behandlade på lika villkor. Detta uppnås genom att efterlevnaden av antidiskrimineringslagstiftningen görs till en avtalsfråga med sanktionsmöjligheter om avtalets villkor inte följs.

Kontoret stöder förslaget till reviderad antidiskrimineringsklausul. Klausulen om meddelarfrihet lämnas utan kommentar.

Ett klimatsmart Stockholm

Staden har högt ställda miljö- och klimatmål. Upphandling och inköp utgör ett viktigt och verkningsfullt verktyg för att nå dessa mål. Stadens miljöprogram utgör ryggraden i stadens miljöarbete och är uppdelade i sex miljömål med tillhörande delmål. Miljömålen rör transporter, kemikalier, energianvändning, mark- och vattenanvändning, avfall samt inomhusmiljö. För att minska stadens belastning ska staden, när det är möjligt, med utgångspunkt i miljöprogrammet ställa krav på bland annat:

- Ekologiska livsmedel
- Transporter med liten klimat- och luftkvalitetspåverkan
- Undvika skadliga kemikalier
- Låg energianvändning i byggnader och anläggningar

Kontoret har sedan tidigare ett långtgående samarbete med Göteborg, Malmö och Trafikverket rörande miljökrav vid upphandling av entreprenader.

Kontoret ställer sig bakom förslaget i ärendet men anser i allmänhet att miljökrav för att vara verksamma ska utformas i samråd med företrädare för den verksamhet som avses. Samma miljökrav är kanske inte de med mest miljöeffekt för olika verksamheter.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.

Kvalitet, affärsmässighet och innovationer är några honnörsord som lyfts fram i ärendet. Enligt förslaget ska stadens upphandlingar genomföras på ett kvalitativt och affärsmässigt sätt och ingångna avtal ska följas. Deltagandet i stadens upphandling ska underlättas för alla anbudsgivare, och även möjliggöra för små- och medelstora företag samt idéburen sektor att delta. Vidare ska staden genom innovationsupphandling utveckla stadens verksamheter. Oseriösa leverantörers deltagande i stadens upphandlingar ska motverkas.

Kontoret anser, så som förs fram i förslaget, att en väl genomtänkt strategi för upphandling bör ligga till grund för stadens upphandlingar. Planering, genomförande och uppföljning ska styras av framtagna kvalitetsrutiner och åtgärder vidtas utifrån dessa och upphandlingsobjektets art och storlek. Överarbetade administrativa rutiner bör undvikas för mindre upphandlingsfall medan större projekt kanske bör omfattas av en utökad processhantering.

Tidspress och resursbrist är faktorer som menligen kan påverka kvalitén på stadens upphandlingar, avtal och uppföljning. Vill man öka kvalitén måste det ses till att rutiner och stödsystem utformas så att upphandlarnas arbete kan underlättas och effektiviseras.

Innovationer är något som har legat kontoret varmt om hjärtat under många år. Exempel på detta har framförts i tidigare remissvar och ska inte upprepas här. Kontoret vill dock framhålla vikten av ett fortsatt tillåtande synsätt från staden i program, anvisningar och styrdokument om man vill främja innovationsviljan.

Rädslan för att göra fel vid upphandlingar har länge underblåsts av de hårda regler och tolkningar som lagen om offentlig upphandling givit upphov till samt hot om sanktioner från konkurrensverket och andra. Ändå har situationen förbättrats avsevärt sedan vi på början av 90-talet övergick från kommunalt upphandlingsreglemente till LOU. De första LOU-lagtexterna gav inget utrymme alls för t.ex. miljöfrågor eller sociala krav vid upphandling. Detta står ju numera inskrivet i LOU och det på grund av att olika upphandlande myndigheter vågat flytta fram gränserna till en rimligare tolkning av EU-kommissionens direktiv.

Kontoret anser därför att staden för att lyckas med ambitionerna i ärendets föreslagna program för upphandling och inköp bör fortsätta att ha en tillåtande och förlåtande ståndpunkt som ger möjlighet för stadens enheter att förbättra sina verksamheter till gagn för Stockholmsarna och stadens besökare.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden ställer sig bakom förslaget och godkänner kontorets förslag till yttrande.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 - Stockholm stads program för upphandling och inköp

Bilaga 2 - Reviderad antidiskrimineringsklausul

Bilaga 3 - Klausul om meddelarfrihet Remissen

Bilaga 4 - Kommunstyrelsens beslut